

MIDT- OG VESTJYLLAND

Fra vestkystens barske vande til hedens milde langstrakthed. I Jyllands varierende landskab finder man både driftige købmænd, bevaringsværdige klitgårde og idéer, der fremmer fællesskab, sundhed og udvikling.

Få steder i landet er det så godt at hyle mod vinden som ved Vestkysten. Der er noget ved det frådende hav og den bidende vind, der løsner selv de mest forbistrede ansigtstræk. Her langs landets vestvendte kystbyer har ud-syn, handel og fiskeri altid været afgørende. Det sætter sig i byer som Ringkøbing og Esbjerg både som åbenhed og en råhed. Mellem byerne ligger det åbne land, og i landsbyerne står man sammen som i landsbyklyngen Vestrum. Landsdelen har som andre af Danmarks mere tyndt befolkede områder en høj andel af frivillige. Det betyder noget, om man møder op til et arrangement, og ligegyldigheden har trange kår, når hele 150 frivillige får det smukke røde Bovbjerg Fyr (▷ 106) til at løbe rundt som kulturhus med alt fra strikkeaftner til "Bovbjerg i Buldermørket" på programmet. Borgerne i Vestjylland har også et større areal natur til rådighed pr. borger end noget andet sted i landet. Det være sig vandløb, enge, moser, klitter og hede. Derfor

handler mange af projekterne om at komme ud, hænge i et klatre-net ved Strandpromena-den i Hjerting (▷ 111), tage en tur på rampen i Esbjergs mekka for gadeidræt (▷ 113) eller blot glæde sig over, at snæbilen igen vandrer i Varde Å (▷ 110).

Længere inde i landet, driver driftige Midtjylland nogle af landets største tekstilvirksomheder. Købmandsgenet ligger godt til midtjyderne, der præger toppen af listen over Danmarks rigeste familier, herunder familien bag det sigende virksomhedsnavn Bestseller. Et krejlergen, der har rødder på egnen, hvor Bindeballe Købmandsgård (▷ 117) ligger.

I Herning er området omkring Messecenter Herning kun vokset, og byggeriet savner en helhedsplan. Realdania er gået sammen med Herning Kommune om at skabe bedre oplevelser og forbindelser mellem messecenterområdet og fremtidens Messecenter Herning (MCH) (▷ 115) og Herning by. Men det fysiske vokseværk giver også en mere selvbevidst by. Da bogen *Herning i 100 år* udkom i 2013, var den således på Arnold Buscks bestsellerliste i fem uger, og næsten alt salg var sket i én butik. Gæt selv hvor den lå.

STRANDPROMENADEN I HJERTING (▷ 111) ER SVÆR AT HOLDE SIG FRA, OG SELV KRABBER OG FISK BIDER PÅ KROGEN.

OVERBLIK

Vestjylland (▷ 106)

Midtjylland (▷ 113)

VESTJYLLAND

Det er vestkysten, der definerer landsdelen, og dette livgivende forhold afspejles i Realdanias projekter vestpå. I Ringkøbing udvikles en naturbydel med fjorden lige uden for de nye boligervinduer, i Esbjerg har en ny strandpromenade taget form som et vartegn for havnebyen, og i Holstebro er der bygget bro og skabt en åben plads ved den å, byen blev grundlagt ved.

BOVBJERG FYR

☞ ☞ ⚡ (kort ▷ 107 ❶)

Det røde fyrtårn på kanten af den 40 m høje Bovbjerg Klint har en lang og stolt historie. Da lanternen i toppen af det 26 m høje tårn lyste for første gang i 1877, var det som et af de første fyrtårne på vestkysten. Fyret var bemanded helt frem til 2003 og blev i 2007 forvandlet til et kulturhus, der med en stor flok engagerede frivillige fik gjort stedet lyslevende igen. Så stor en succes er fyret som oplevelsesattraktion, at Realdania i 2014 har støttet en renovering og ombygning af fyrmesterboligen, der blandt andet inkluderer et nyt produktionskøkken, renovering af café i fyrmesterens gamle stuer, indretning af butik og en åbning af rummet mellem fyr og fyrmesterbolig. Samlet står fyret nu stærkere som et kulturhus, der lokker med kunstoplevelser og smagsprøver på lokale og ofte økologiske fødevarer. Bovbjerg Fyr kan bryste sig af at have en fyrmester i stedet for en fyrmester og at være kåret af P4 som et af landets mest gæstfrie steder i 2016 og har årligt 60.000 besøgende. Arrangementerne er rigt varierede og tæller rappelling, bogbyttetag, koncerter, strikkeaftner, fællesspisning og "Bovbjerg i Buldermørket". Sådan en aften bliver områdets historie levendegjort, og skuespillere forklædt som fiskerkoner og fyrmestre "overrasker" deltagerne på en aftengåtur. Fyrvej 27, Lemvig. ☉ Se bovbjergfyr.dk.

HOLSTEBRO – NYT BYRUM OMKRING STORÅ

☞ ⚡ (kort ▷ 107 ❷)

Storå, Danmarks næstlængste å, snor sig 104 km gennem Midtjyllands centrale landskab.

I teaterbyen Holstebro har den altid været scene for livet i byen, der opstod netop som et vadested over Storå. Dog var en del af Storå snarere et bagtæppe, et lidt glemt kvarter, man ikke kom i.

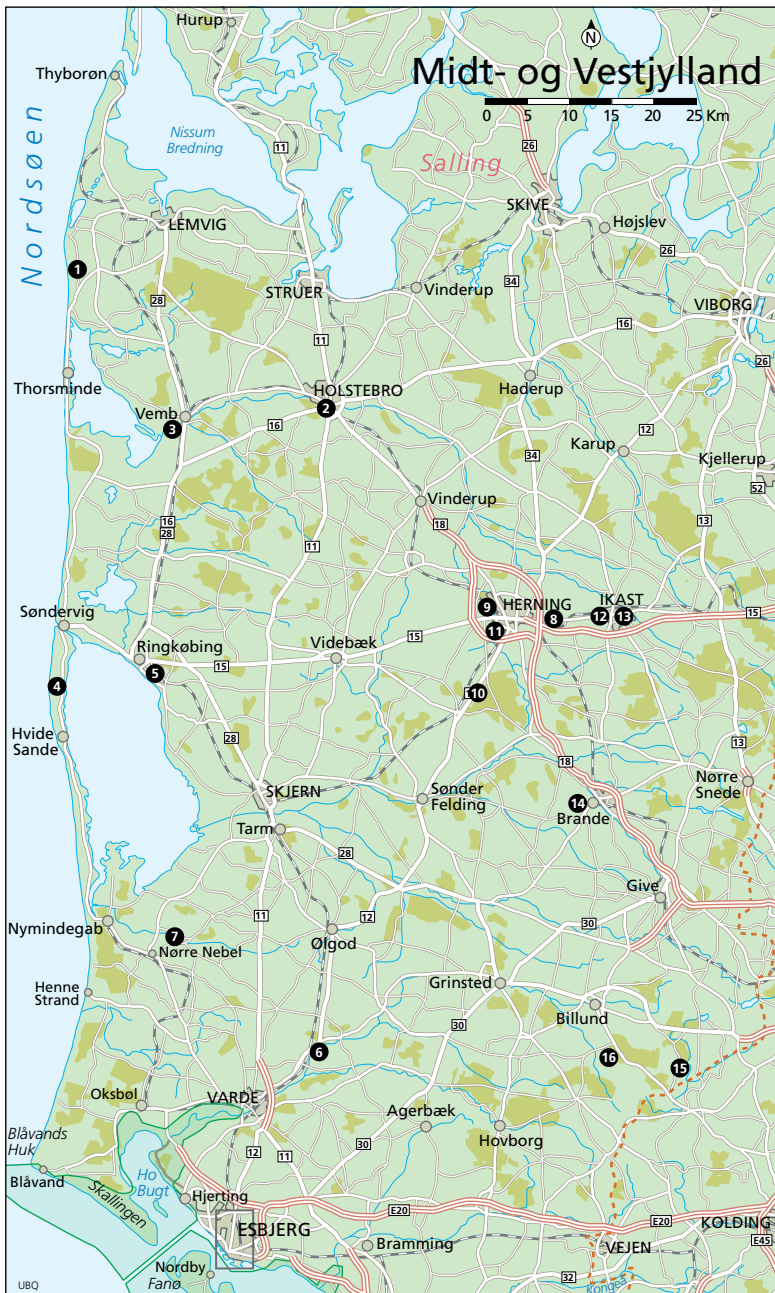
Åen delte byen i Sønderland og Nørre-land, og det er denne åens opdeling, der bygges bro over med den nye opholdsplads. Med stier og ramper ned til vandet, bænke og sidetrapper samt et sceneområde, hvor byens teatertrupper kan optræde. Byrummet, der er blevet til i et partnerskab mellem Holstebro Kommune og Realdania, blev påbegyndt i 2005 og afsluttet i 2009. Projektet er udarbejdet af OKRA landskabsarkitekter samt Holland og Schul & Co. Landskabsarkitekter, Danmark – i samarbejde med lys- og teaterkonsulent Åsa Frankenberg og Galleri Nicolai Wallner. Dermed spiller pladsen en rolle i byens stærke kulturhistorie, som byen med det legendariske Odin Teater og en by, der holder den uofficielle verdensrekord i at have meget offentlig kunst. Den mest berømmede borger er således en bronzeskulptur med tilnavnet Maren å æ woun. Officielt er hendes titel *Kvinde på kærre*, og nogle af Holstebroborgerne mente, at hun var både dyr og mager, da Maren først kom til byen. Senere blev skulpturen – formet af den schweiziske kunstner Alberto Giacometti i 1942 og siden 1965 indbygger i Holstebro – et kært bysbarn. På samme måde som en anden skulptur er det, nemlig Bjørn Nørgaards skulptur ved Nørreport, et værdsat værk i byen. Det hedder slet og ret: *Borgerne fra Holstebro*. Storå, Holstebro.

NØRRE VOSBORG

☞ ☞ (kort ▷ 107 ❸)

Nørre Vosborg kan bryste sig af at være Vestjyllands fornemste herregård. En prægtig titel til et herskabeligt sted, 20 km vest for Holstebro. I dag huser Nørre Vosborg, hvis historie går tilbage til 1200-tallet, både hotel, restaurant og kursusfaciliteter. Realdania By & Byg overtog Nørre Vosborg i 2004 for at genoprette stedet og restaurere bygningerne,

- ❶ Bovbjerg Fyr.
- ❷ Holstebro – nyt byrum.
- ❸ Nørre Vosborg.
- ❹ Marie Fjords Gård.
- ❺ Naturbydelen.
- ❻ Nørholm Gods og Vandmølle.
- ❼ Lydum Mølle.
- ❽ Heart – Herning Museum of Contemporary Art.
- ❾ Fodboldeksperimentet i Herning.
- ❿ Fremtidens MCH.
- ⓫ Livsrum i Herning.
- ⓬ Multihuset i hjertet.
- ⓭ Torvearealer Ikast.
- ⓮ Remisen i Brande.
- ⓯ Bindeballe Købmandsgård.
- ⓰ Naturrum Kirstinest.

HOLSTEBRO OPSTOD VED STORÅ, OG VED EN MINDRE ATTRAKTIV DEL AF ÅEN ER DER NU PLADS TIL LEG.

hvor forfaldet var sat ind i en grad, som krævede en særlig indsats, hvis ikke stedets helt unikke værdier skulle gå tabt for altid. Visionen var at udvikle det historisk værdifulde kulturmiljø og skabe et regionalt fyrtårn for både kultur- og erhvervslivet.

Nørre Vosborg er fredet, og det har derfor krævet en helt særlig ekspertise at restaurere hele anlægget. Kun håndværksfirmaer, der har erfaring med restaurering af gamle bygninger, har kunnet deltage i arbejdet, der blandt andet indebærer gamle håndværk som at lægge strå på væggene og kitning af vinduer. Undervejs har alle haft vagtsomme øjne, for overalt kan historien titte frem af den vestjyske jord. Toppen af et lerkar for eksempel eller bunden af en jyddepotte.

Der har været tilknyttet mange forskellige forskere med hver deres speciale til restaureringsprojektet, og både Aarhus Universitet, Ringkøbing og Holstebro Museer samt Dansk Center for Herregårdsforskning har bistået i arbejdet, der samtidig har skabt mere viden om Nørre Vosborgs historie og arkitektur. Herregårdens nyeste bygning er hotelfløjen, opført i 2007 af Realdania By & Byg.

Vembvej 35, Vemb. © Sø. og helligdag 13-16 hele året. Jul.-aug. desuden ti. og on. 13-16. ☎ 97 48 48 97. 🌐 norrevosborg.dk.

MARIE FJORDS GÅRD

⌘ (kort ▶ 107 📍)

”Den lignende en ruin. Ved Ringkøbing Fjord var den ene af de fire længer styrtet sammen for næsen af de nye ejere af en stråttækt gård. I dag er den fredede gård smukt sat i stand.” Sådan skrev Kulturarvsstyrelsen om Marie Fjords Gård, da de kårede den fredede klitgård som nr. 2 på listen over Årets Bygninger 2011.

Den firlængede, stråttækte gård ligger midt på landtangen Holmsland Klit nord for Hvide Sande, og den er som andre vestjyske fjord- og klitgårde indpasset i det barske landskab og opført af materialer, der er tilgængelige lokalt. Håndstrøgne sten og tømmer fra strandinger. Noget, der er taget højde for i restaureringen, der er sket efter en plan, der er godkendt af Kulturarvsstyrelsen.

Siden 2008 har ejerne investeret adskillige millioner kroner suppleret med støtte fra Realdania og Sonning Fonden. Ejernes datter, kunstneren Mille Søndergaard, har sammen med sin mand, den spanske billedhugger Daniel Hugo Olivares, indrettet galleri og værksted i den nordlige og østlige længe af gården. Både vestkystens turister og lokale skolebørn har glæde af galleriet, og kunstnerne kan både bo og have værksted der.